

Inspraakverslag Beleidsnotitie Ruimte voor Nieuwe vormen van Begraven.

Van 13 mei 2021 tot en met 23 juni 2021 heeft gedurende 6 weken ter inzage gelegen de ontwerp beleidsnotitie 'Ruimte voor nieuwe vormen van begraven in de gemeente Montferland'

De ontwerpnotitie geeft weer onder welke voorwaarden medewerking kan worden verleend aan een verzoek tot 'begraven op eigen erf' dan wel aan een verzoek tot het oprichten van een 'natuurbegraafplaats'. Aan een 'begraafplaats op eigen erf' kan enkel onder bijzondere omstandigheden medewerking worden verleend. Hiervoor zijn in de ontwerp beleidsnotitie toetsingscriteria opgenomen. Ter beoordeling van een verzoek tot de oprichting van een natuurbegraafplaats zijn in de ontwerp beleidsnotitie basisprincipes beschreven. Zo moet de oprichting van een natuurbegraafplaats leiden tot substantiële versterking van de natuur en mag geen afbreuk worden gedaan aan de landschappelijke waarde. Hoewel het veelal zal gaan om nieuwe natuur, kan onder bepaalde omstandigheden ook upgradering van bestaande natuur aan de orde zijn. Door middel van een beheersplan en ecologisch werkprotocol wordt rekening gehouden met bestaande natuurwaarden. De begraaffunctie is ondergeschikt aan de natuur. Gronden die worden omgevormd naar natuur bieden daarbij wat ruimere mogelijkheden dan gronden die reeds tot natuur zijn bestemd en als zodanig zijn ingericht.

Ten aanzien van de ontwerp notitie zijn reacties ingediend door resp.

1. Provincie Gelderland
2. Natuurbegraven Nederland
3. Verzoeker om natuurbegraafplaats 'de Nevelhorst';
4. Brana (Brancheorganisatie natuurbegraven);
5. Buurtbewoners Nevelhorst;
6. Islamitische begraafplaatsen Nederland (IB-NL);
7. Plattelandsraad.

1. Inspraakreactie provincie Gelderland, d.d. 1 juni 2021, ontvangen 1 juni 2021

De provincie merkt op dat de ontwerp beleidsnotitie aanpassingen en toevoegingen bevat zoals deze tijdens vooroverleg besproken zijn. Aanvullend wordt opgemerkt dat in de tekst wordt uitgegaan van maximaal 100 begravingen per jaar, maar dat in een voetnoot is aangegeven dat de gemeente verwacht dat het gaat om 40 graven per jaar. De provincie adviseert om nog eens te kijken naar de omschrijving van het aantal graven/jr. in de gemeente Montferland.

Reactie: In de ontwerpnotitie is opgenomen dat in de gemeente Montferland ca. 400 mensen per jaar overlijden. Indien 10% daarvan zou kiezen voor een natuurbegraving zou dit leiden tot een Montferlandse vraag naar 40 natuurbegravingen per jaar. Natuurbegraafplaatsen hebben over het algemeen ook een regionale functie. Er zullen dus ook inschrijvingen komen van buiten de gemeente. De verwachting is dat er 100 begravingen per jaar zullen plaatsvinden. Overigens wordt het maximaal aantal begravingen per jaar geschrapt nu het niet zo kan zijn dat een ingeschrevene voor een natuurgraf niet ter plaatse kan worden begraven omdat er reeds 100 begravingen in het jaar hebben plaatsgevonden.

In het ontwerp staan nog teksten die betrekking hebben op de verouderde provinciale omgevingsverordening. De provincie noemt diverse voorbeelden maar adviseert ook om het gehele stuk hierop door te lopen en zo nodig aan te passen aan het actuele provinciale beleid.

Reactie:

De ontwerp notitie is nagelopen en waar nodig aangepast naar het actuele provinciale beleid. De door de provincie in de zienswijze genoemde aan te passen zaken zijn verwerkt.

2. Inspraakreactie Natuurbegraven Nederland d.d. 21 juni 2021, ontvangen 22 juni 2021 (21ink10973 email en 21ink10982 per post (ontvangen 23 juni 2021))

- a. Natuurbegraven Nederland merkt op dat de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats met meerwaarde voor mens en natuur op basis van voorgestelde beleid niet is te realiseren. Voorkomen moet worden dat initiatieven met (maatschappelijke) meerwaarde onmogelijk worden gemaakt door dichtgetimmerd beleid.

Reactie: De gemeente maakt bij natuurbegraven onderscheid tussen begraven in bestaande en als zodanig bestemde natuur/bos en begraven in nieuwe natuur. Op een natuurbegraafplaats is de begraaffunctie ondergeschikt aan de natuurfunctie. Het gebied is in eerste instantie een natuurgebied en behoort ook zo te worden ervaren. De behoefte aan een serene, sobere plek voor de overledene in de natuur verhoudt zich volgens de gemeente niet tot een natuurterrein met een hoge dichtheid aan graven. In bestaande natuur hanteert de gemeente in beginsel een voorkeursdichtheid tot maximaal 250 graven/ha. Uitgaande van een oppervlakte van 3 m²/graf wordt daarmee een oppervlakte van 750 m² per ha verstoort. De ingekomen reactie geeft aanleiding om een mogelijkheid te bieden om hiervan af te wijken voor zover de totale oppervlakte van de graven op een hectare niet meer bedraagt dan 1.000 m² (10%). Dat komt overeen met maximaal 333 graven/ha wanneer wordt uitgegaan van een oppervlakte van 3 m²/graf. Van belang om op te merken is dat bestaande natuur veelal ook een recreatieve medegebruiksfunctie/belevingswaarde heeft die op gespannen voet kan staan met het fenomeen natuurbegraven. Dit pleit ervoor om terughoudend om te gaan met het toegestane aantal graven in bestaande natuur. Op naar natuur om te vormen agrarische gronden zijn wat ruimere mogelijkheden acceptabel, maar ook hier geldt het principe dat de begraaffunctie ondergeschikt is aan de natuurfunctie. De landschappelijke (recreatieve belevings-)waarde en verschijningsvorm van het gebied mogen (voor zover aan de orde) als gevolg van de inrichting als natuurbegraafplaats niet worden aangetast. De gemeente acht een dichtheid tot maximaal 300 graven/ha in beginsel aanvaardbaar. De ingekomen reacties hebben aanleiding gegeven om ook hierbij het 10% beginsel te betrekken. Afwijking van de voorkeursdichtheid is mogelijk voor zover niet meer dan 10% van het totale nieuw natuurgebied wordt ingenomen door graven, waarbij eveneens wordt uitgegaan van 3 m²/graf.

- b. Het gemeentelijk beleid is volgens Natuurbegraven Nederland overbodig aangezien door de provincie Gelderland al voldoende kaders zijn gegeven om een initiatief voor een natuurbegraafplaats te beoordelen. In de praktijk zal door de restrictieve kaders een initiatief voor een natuurbegraafplaats nauwelijks of geen doorgang kunnen vinden.

Reactie: Het provinciale beleid geeft uitsluitend aan onder welke condities medewerking kan worden verleend aan initiatieven voor natuurbegraven in het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De gemeente heeft echter ook een eigen visie op natuurbegraven. Zie hiervoor de reactie onder a. In die reactie is aangegeven wat zowel in bestaande natuur als in nieuwe natuur in dat kader aanvaardbaar wordt geacht. De voorkeur van de gemeente gaat uit naar een natuurbegraafplaats op agrarische gronden binnen de Groene Ontwikkelingszone die daarmee worden omgevormd naar natuur. In bestaande natuur wordt natuurbegraven immers eerder beschouwd als een inbreuk op de natuurwaarde en de recreatieve waarde. Daarentegen kan op agrarische gronden in de Groene Ontwikkelingszone met natuurbegraven juist een substantiële bijdrage worden geleverd aan de natuurontwikkelingsdoelen. De reactie heeft aanleiding gegeven de mogelijkheden voor natuurbegraven te verruimen met toepassing van het 10% beginsel, dat ook door Natuurbegraven Nederland zelf wordt gehanteerd. Daarbij wordt dit 10% beginsel zodanig toegepast dat dit in bestaande natuur wordt beoordeeld per ha en in nieuwe natuur over het gehele nieuwe natuurgebied. Hiermee kan vooral in nieuwe natuur meer flexibiliteit in de inrichting van de natuurbegraafplaats worden geboden. Een eventueel initiatief wordt hiermee voldoende ruimte geboden.

- c. Om te voldoen aan het bepaalde in artikel 40, lid 1 van de Wlb is het volgens Natuurbegraven Nederland niet nodig een extra aanwijzingsprocedure (paragraaf 2.4) te doorlopen. Aan de Wlb wordt al aan voldaan door middel van vaststelling van een bestemmingsplan door de raad, waarmee een natuurbegraafplaats op een specifiek aangewezen locatie planologisch mogelijk wordt gemaakt. Het gemeentelijk beleid met betrekking tot de uitgebreide aanwijzingsprocedure is daarmee overbodig en bovendien onwenselijk gezien de doorlooptijd en dubbelzinnigheid in relatie tot de bestemmingsplanprocedure.

Reactie: De aanwijzing van een bijzondere begraafplaats geschiedt door de gemeenteraad en kent een bijzondere procedure voortvloeiende uit de Wlb. Tegen het aanwijzingsbesluit van de raad staat beroep op bij Gedeputeerde Staten.

- d. Voor de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats binnen het GNN zijn in de omgevingsverordening duidelijke voorwaarden vastgelegd (artikelen 2.46 en 2.47). Het aanvullende beleid van de gemeente Montferland gaat volgens Natuurbegraven Nederland het doel voorbij, voornamelijk als het gaat om nieuwe natuur (voormalige landbouwgrond), waar natuurbegraven juist een middel is om nieuwe natuur te realiseren en de gewenste verschraving te realiseren.

Reactie: Ook buiten het GNN acht de gemeente het van belang dat de natuurversterking op een juiste wijze vorm krijgt. Ook in geval van begraven in nieuwe natuur is de begraaffunctie ondergeschikt aan de natuurfunctie. De gemeente Montferland is van oordeel dat een natuurbegraafplaats in de GO moet zien op de totstandkoming van ten minste 7,5 ha nieuwe natuur, inclusief de natuurgraven. Er moet sprake zijn van een op de natuurontwikkelingsdoelen gebaseerd natuurinrichtings-/versterkingsplan met gravenplan. Aangegeven moet worden op welke wijze gefaseerd wordt toegewerkt naar het eindbeeld van het nieuwe natuurgebied. Met een beheerplan wordt aangegeven hoe het beheer gaat plaatsvinden t.b.v. de omvorming naar natuur en hoe de te realiseren natuur in stand zal worden gehouden. De landschappelijke (recreatieve belevings-) waarde van het gebied en het karakter van het gebied mogen niet worden aangetast. Uitgangspunt is een grafdichtheid van 300 graven/ha in nieuwe natuur. Afwijking daarvan is onder voorwaarden mogelijk en voor zover de totale oppervlakte aan graven (waarbij wordt uitgegaan van 3 m²/graf) niet meer bedraagt dan 10% van de oppervlakte van het gehele nieuwe natuurterrein.

- e. De kaart met 'verkenninggebieden natuurbegraven' binnen het GNN is dynamisch en wijzigt regelmatig met nieuwe actualisatieplannen. Hier is geen rekening mee gehouden in het voorgestelde beleid van de gemeente. Hierdoor kunnen juridische strijdigheden ontstaan tussen het beleid van de gemeente en van de provincie. De verplichting tot controle en handhaving zou bij de gemeente komen te liggen.

Reactie: In de ontwerp beleidsnotitie is voor een goed beeld ingegaan op het provinciale beleid ten aanzien van het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone in het algemeen en de regels omtrent natuurbegraven in het GNN in het bijzonder. Duidelijk is gemaakt waar natuurbegraven volgens de huidige inzichten kan bijdragen aan de doelstellingen van het GNN en waar natuurbegraven bij voorbaat leidt tot aantasting van de kernkwaliteiten van het GNN. De provinciale 'verkenninggebieden natuurbegraven' zijn hierop afgestemd. Voor zover erop provinciaal niveau een wijziging plaatsvindt in de 'verkenninggebieden natuurbegraven', wordt daar ook bij toepassing van het gemeentelijk beleidskader vanuit gegaan. De gemeente heeft een verplichting tot handhaving wanneer er wordt gehandeld in strijd met het bestemmingsplan. Dit is in de huidige situatie niet anders.

- f. Onduidelijk voor Natuurbegraven Nederland is waarom de gemeente opneemt dat de voorkeur voor de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats uitgaat naar gebieden binnen de GO en dat onder voorwaarden natuurbegraven ook binnen het GNN mogelijk is. Het gaat hierbij volgens Natuurbegraven Nederland niet om gemeentelijke verantwoordelijkheden, maar om ontwikkelingsdoelen en verantwoordelijkheid van de provincie.

Reactie: Zoals hierboven reeds opgemerkt geeft de gemeente aan in hoeverre zij binnen haar gemeentegrenzen medewerking wil verlenen aan een initiatieven voor natuurbegraven. De gemeente Montferland wil graag de mogelijkheid bieden voor een initiatief, maar heeft daarbij ook een eigen visie op natuurbegraven. De begraaffunctie is daarin altijd ondergeschikt aan de natuurfunctie. De voorkeur van de gemeente Montferland gaat uit naar de realisatie van een natuurbegraafplaats op naar natuur om te vormen agrarische gronden binnen de GO nu daarmee substantieel kan worden bijgedragen aan de gemeentelijke en provinciale natuurontwikkelingsdoelen en de totstandkoming van ecologische verbindingzones. Daar komt bij dat natuurbegraven in nieuwe natuur (mits daarbij de landschappelijke (recreatieve belevings-) waarde in acht wordt genomen) kan rekenen op een breder maatschappelijk draagvlak. In bestaande natuur (veelal onderdeel van het GNN) zal natuurbegraven eerder stuiten op maatschappelijke weerstand nu het daarbij doorgaans gaat om bestaande en als zodanig bestemde bos- en natuurgebieden met een hoog gewaardeerde recreatieve medegebruiksfunctie en belevingswaarde. De gemeente is hier terughoudender in de toegestane mogelijkheden.

Voor zover in de bestaande natuur toch natuurbegraven plaatsvindt zal het aantal graven in het uiterste geval op basis van het 10% beginsel niet meer mogen bedragen dan 333 graven op een ha en uitsluitend voor zover de specifieke natuurwaarden dat ter plaatse toelaten.

In het geval de bestaande natuur onderdeel is van het GNN zal voorts moeten worden voldaan aan de voorwaarde van 1 ha nieuwe natuur per 250 graven of upgrading van 5 ha bestaande natuur in hetzelfde GNN gebied naar een hoge doeltype. De gemeente geeft hiermee goede invulling aan het provinciaal beleid.

- g. Natuurbegraven Nederland vindt het onduidelijk of de gemeente natuurbegraven buiten het GNN mogelijk maakt, of dit in tegenstelling tot het provinciaal beleid uitsluit. Het voorstel van Natuurbegraven Nederland is om het provinciaal beleid te volgen en daarmee natuurbegraven binnen het GNN mogelijk te maken onder voorwaarde dat de kernkwaliteiten worden beschermd en buiten het GNN natuurbegraven zonder voorwaarden mogelijk te maken. Het voorgestelde beleid van de gemeente is te beperkend.

Reactie: Zoals hierboven aangegeven wordt natuurbegraven door de gemeente Montferland in het GNN niet uitgesloten. In geval van natuurbegraven in het GNN geldt de provinciale voorwaarde dat per 250 graven per ha, 1 ha nieuwe natuur moet worden gerealiseerd of upgrading moet plaatsvinden van 5 ha bestaande natuur naar een hoger doeltype. De gemeente stelt als aanvullende voorwaarde dat dit moet plaatsvinden binnen hetzelfde GNN gebied, waarbinnen ook de natuurbegraafplaats (gedeeltelijk) wordt gerealiseerd. Echter ook bij de inrichting van een natuurbegraafplaats binnen de GO geldt er provinciaal beleid. Een aanvullende voorwaarde van de gemeente is dat een initiatief voor natuurbegraven in het GO dient te voorzien in een nieuw natuurgebied van ten minst 7,5 ha en dat met de inrichting daarvan geen afbreuk wordt gedaan aan de specifieke landschappelijke (recreatieve belevings-) waarde die het gebied kenmerkt. Voor wat betreft het toegestane aantal graven, zie de bovenstaande beantwoording.

- h. Natuurbegraven Nederland merkt op dat het wordt uitgesloten om ten behoeve van (natuur)begraven gronden op te hogen of hydrologische maatregelen te treffen. Inrichtingsmaatregelen kunnen in bepaalde situaties juist wenselijk zijn om daarmee versterking of vergroting van de landschaps-, belevings en/of natuurwaarden mogelijk te maken. Het is niet nodig om eventuele hydrologische maatregelen of ophogen op voorhand uit te sluiten.

Reactie: Een natuurbegraafplaats kan in de basis enkel worden gerealiseerd wanneer de natuurlijke hydrologische omstandigheden (c.q. de natuurlijke waterhuishouding) het begraven (lijkvertering) zonder nadere maatregelen (zoals ophoging van gronden voor een diepere grondwaterstand of hydrologische maatregelen) mogelijk maken. De graven dienen zich op grond van de wettelijke vereiste in het Blb ten minste 65 cm onder het maaiveld te bevinden en ten minste 30 cm boven de gemiddeld hoogste grondwaterstand. Gebieden met een te hoge grondwaterstand komen niet in aanmerking voor natuurbegraven. De tekst in de notitie is op dit punt verduidelijkt.

- i. In het principe dat bij de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats, de realisatie van nieuwe voorzieningen niet is toegestaan, ziet Natuurbegraven Nederland het gemaakte onderscheid tussen nieuwe en bestaande natuur niet terugkomen. Het beleid staat het ook niet toe om voorzieningen te realiseren in nieuwe natuur (voormalige landbouwgrond).

Reactie: Naar aanleiding van de reactie is het onderscheid tussen een natuurbegraafplaats in bestaande natuur (veelal onderdeel van het GNN) en een natuurbegraafplaats op agrarische gronden die daarmee naar natuur worden omgevormd ook doorvertaald in de (bouwkundige) voorzieningen die op de natuurbegraafplaats kunnen worden toegestaan.

De gemeente acht oprichting van bouwwerken of realisatie van voorzieningen ten behoeve van de natuurbegraafplaats voor zover gelegen buiten het GNN en op naar natuur om te vormen agrarische gronden in het GO denkbaar onder voorwaarde dat wordt aangetoond dat deze voorzieningen noodzakelijk zijn voor het kunnen functioneren van de natuurbegraafplaats en mits opgebouwd uit natuurlijke en duurzame materialen die zich voegen in het nieuwe natuurgebied. Voor een parkeervoorziening of uitbreiding van een bestaande parkeervoorziening is uitsluitend halfverharding toegestaan voor zover dat geen effect heeft op de beleving van de natuur- en landschapswaarde in het betreffende gebied. Ook paden op de begraafplaats zijn uitsluitend halfverhard toegestaan voor zover dat geen effect heeft op de beleving van de natuur- en landschapswaarde in en van het betreffende gebied. Verharde paden en terreinen worden niet toegestaan op een natuurbegraafplaats. Een omheining van de begraafplaats is ook niet toegestaan. Voor zover sprake is van de aanleg van een natuurbegraafplaats in de GO zal (gelet op het provinciaal belang) de provincie het initiatief beoordelen aan het geldende beleid voor de GO.

- j. Natuurbegraven Nederland merkt op dat artikel 62, lid 1, onder b Wlb het toelaat om as(urnen) te begraven op een begraafplaats. Hiervan wordt een bijzondere begraafplaats niet uitgesloten. Daarnaast zijn de artikelen 62, 63, 65 en 66 uit de Wlb van toepassing. Uit het Blb is artikel 10, lid 2 van toepassing. Natuurbegraven Nederland ziet geen reden om af te wijken van de mogelijkheid om op een natuurbegraafplaats zowel een lichaam als as(urn) te begraven. Bij het begraven van (een) as(urn) gaat het om een aanzienlijk kleinere ingreep in de natuur dan bij het begraven van een lichaam.

Reactie: De gemeente wil enkel medewerking verlenen aan het begraven van het lichaam van overledenen op een natuurbegraafplaats als alternatief voor het begraven van het lichaam op een gemeentelijke begraafplaats of kerkhof. De Wlb is daarop ook van toepassing. Voor het solitair begraven van asurnen dan wel het begraven van een urn in een urnenveld, maar ook voor de verstrooiing van as dient in beginsel te worden omgezien naar de daarvoor aangewezen terreinen, bijvoorbeeld bij crematoria (in de Wlb wordt niet gesproken over het begraven van een asbus of asurn). Er bestaat geen bezwaar wanneer in geval van een natuurbegrafenis een asurn in het graf wordt meebegraven, mits ook deze volledig bestaat uit biologisch afbreekbaar materiaal.

- k. Volgens Natuurbegraven Nederland is met het provinciaal beleid al geborgd dat met de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats binnen het GNN een substantiële versterking van de kernkwaliteiten wordt gerealiseerd. Bij realisatie van een natuurbegraafplaats in nieuwe natuur wordt automatisch voorzien in de gewenste realisatie van nieuwe natuur en is het opnemen van aanvullend beleid volgens Natuurbegraven Nederland overbodig. Voorgesteld wordt om in de versterkingsopgave het bestaande beleid van de provincie te volgen en eventueel als aanvullende voorwaarde op te nemen dat het moet gaan om ten minste 7,5 hectare nieuwe natuur. In het provinciaal beleid is niet vastgelegd dat de natuurversterking binnen hetzelfde (GNN)gebied moet plaatsvinden. Gronden grenzend aan het GNN worden niet uitgesloten voor de versterkingsopgave. Natuurbegraven Nederland stelt voor dat de versterkingsopgave bij voorkeur en voor zover mogelijk zal plaatsvinden binnen de gemeentegrenzen van Montferland.

Reactie: De gemeente acht het om eerder vermelde redenen gewenst om (aanvullende) voorwaarden te stellen voor de inrichting van een natuurbegraafplaats binnen het GNN dan wel op gronden daarbuiten. Zo acht de gemeente het van belang dat de noodzakelijke natuurversterking of aanleg van nieuwe natuur cf. provinciale voorwaarden binnen hetzelfde GNN gebied of direct aansluitend daaraan plaatsvindt (voor zover dat de instemming van de provincie heeft). De mogelijkheden in bestaande natuur zijn beperkter aangezien natuurbegraven daarbij eerder als een inbreuk op de natuurwaarde, de recreatieve functie van het gebied en de landschappelijke (recreatieve belevings-) waarde zal worden beschouwd. In geval van de realisatie in bestaande natuur mag het bestaande recreatieve medegebruik van het gebied niet onevenredig worden belemmerd. Hoewel dit in nieuwe natuur minder snel het geval zal zijn, geldt ook hier dat het begraven ongeschikt is aan de natuur, hetgeen in het uiterste geval tot uiting komt in een percentage van het totale nieuwe natuurgebied (10%) dat voor graven mag worden gebruikt. In geval van de inrichting van een natuurbegraafplaats in nieuwe natuur mag in voorkomend geval geen afbreuk worden gedaan aan de specifieke landschappelijke (recreatieve belevings-)waarde van het gebied waarin de natuurbegraafplaats wordt opgericht.

- l. Volgens Natuurbegraven Nederland is het niet haalbaar om onderzoeken naar de concrete effecten van natuurbegraven op de natuurwaarde al in de verkenningsfase uit te voeren. Tijdens het opstellen van het bestemmingsplan moet worden aangetoond dat het plan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

Reactie: Als een initiatief aan de eerste uitgangsvoorwaarden voor natuurbegraven voldoet en de gemeente in beginsel bereid is om daaraan haar medewerking te verlenen, kan verdere uitwerking van het initiatief plaatsvinden. De gemeente acht het van belang om daarbij zowel voor eventuele initiatiefnemers als andere belanghebbenden op voorhand aan te geven wat daarbij van een initiatiefnemer wordt verwacht. Zo wordt in het kader van een goede ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van de planwijziging verwacht dat er gedegen natuurwaardenonderzoek wordt verricht en dat voorts sprake is van een op het natuurwaardenonderzoek en op de natuurontwikkelingsdoelen gebaseerd natuurinrichtingsplan-/versterkingsplan met beheerplan en gravenplan. Aangegeven wordt met welk beheer en fasering de beoogde natuurlijke inrichting wordt bewerkstelligd en hoe instandhouding daarvan plaatsvindt. Door middel van een ecologisch werkprotocol wordt aangegeven hoe verstoring van bestaande natuurwaarden bij de werkzaamheden wordt voorkomen.

- m. Natuurbegraven Nederland merkt op dat natuurbegraven geen experimentele ontwikkeling is. Sinds 2010 zijn er in Nederland meer dan 23 natuurbegraafplaatsen gerealiseerd. Daarnaast zijn er verschillende initiatieven in voorbereiding. Het oordeel van de gemeente dat de aanleg van één natuurbegraafplaats in de gemeente op dit moment volstaat, is naar het oordeel van Natuurbegraven Nederland niet goed onderbouwd.

Reactie: Voor de gemeente Montferland is een natuurbegraafplaats een nieuw fenomeen. In principe zijn er binnen de gemeente voldoende begraafmogelijkheden en is het verlenen van medewerking aan een natuurbegraafplaats daarom niet noodzakelijk. Gelet op de maatschappelijke behoefte en de substantiële bijdrage die het natuurbegraven kan leveren aan natuurontwikkelingsdoelen binnen de gemeente Montferland is de gemeente voornemens om vooralsnog één initiatief binnen de gemeentegrenzen mogelijk te maken, mits daarbij kan worden voldaan en wordt voldaan aan de hiervoor in de notitie opgenomen basisprincipes.

- n. Natuurbegraven Nederland stelt dat uit eerdere onderzoeken is gebleken dat natuurbegraven geen effecten heeft op de omgeving. Als natuurbegraven wordt uitgevoerd conform de kaders in de provinciale verordening, zijn dan ook geen effecten op eventuele agrarische gronden in de omgeving te verwachten. Daarbij komt dat de Wlb en de daarbij behorende inspectierichtlijnen zo zijn ingericht dat wordt voldaan aan milieuhygiënische randvoorwaarden van de inspectie van de volksgezondheid. Bescherming van het grondwater is geregeld in de Wlb. Effecten van natuurbegraven op eventueel agrarische gronden in de omgeving worden hiermee op voorhand uitgesloten.

Reactie: In geval van een concreet initiatief voor een natuurbegraafplaats dient te worden gekeken naar de hydrologische situatie. In eerste instantie dient de bestaande hydrologische situatie/de bestaande natuurlijke waterhuishouding de inrichting van een natuurbegraafplaats zonder nadere maatregelen in die waterhuishouding of hydrologische situatie, mogelijk te maken. Hiernaast dienen de (eventueel negatieve) gevolgen voor het gebruik van agrarische gronden in de omgeving en de belangen van de betrokken agrariërs in de ruimtelijke onderbouwing in beeld te worden gebracht.

- o. Natuurbegraven Nederland merkt op juist positief te zijn over natuurbegraven in gebieden waar (extensief) wordt gerecreëerd. Juist in de overgangsgebieden van cultuurgrond naar natuurgrond liggen kansen voor natuurbegraven door het realiseren van extra natuur op landbouwgrond. De ervaring van Natuurbegraven Nederland is dat natuurbegraven en extensieve recreatie juist goed samengaan. Door natuurbegraven kunnen de landschappelijke (belevings)waarde en de recreatieve functie van het gebied worden versterkt.

Reactie: Gebieden die gebruikt worden voor extensieve recreatie worden niet op voorhand uitgesloten van natuurbegraven. De voorkeur van de gemeente gaat uit naar het realiseren van nieuwe natuur op agrarische gronden waarmee invulling wordt gegeven aan natuurontwikkelingsdoelstellingen. Een natuurbegraafplaats kan wel degelijk een effect hebben op het bestaande recreatieve medegebruik en de (recreatieve) beleving van een gebied, wanneer het een bestaand natuur- of bosgebied betreft met een belangrijke functie als uitloopgebied. In de notitie is daarom duidelijker naar voren gebracht dat het bestaande recreatieve medegebruik van een gebied door een inrichting als natuurbegraafplaats niet onevenredig mag worden belemmerd. In geval van een initiatief voor de oprichting van een natuurbegraafplaats moet hier onderzoek naar worden verricht en moet worden onderzocht op welke wijze deze medegebruiksvormen samen kunnen gaan. In dit kader vindt in ieder geval een dialoog plaats tussen initiatiefnemer van de natuurbegraafplaats en de recreatieve belangenbehartigers in het gebied. Op agrarische gronden die door middel van natuurbegraven worden omgevormd naar natuur, zal het effect op het recreatieve medegebruik beduidend minder zijn.

- p. Volgens Natuurbegraven Nederland wordt onterecht een verband gelegd tussen de afbreuk aan de landschappelijke (belevings)waarde en natuurbegraven in een gebied dat bekend staat om zijn ruimtelijke dynamiek of extensief recreatief gebruik. Voorgesteld wordt om dit anders te belichten, en de mogelijkheid om natuurbegraven in gebieden die zich kenmerken door ruimtelijke dynamiek, het ontbreken van de optimale rustieke omstandigheden en extensief recreatief gebruik niet op voorhand uit te sluiten middels bovenstaand principe.

Reactie: Een natuurbegraafplaats kan wel degelijk afbreuk doen aan de landschappelijke (recreatieve belevings-) waarde wanneer onvoldoende rekening wordt gehouden met de specifieke landschappelijke waarde en verschijningsvorm van het gebied.

Een voorwaarde is dan ook dat de inrichting van een natuurbegraafplaats geen afbreuk mag doen aan de specifieke landschappelijke belevingswaarde. In gebieden met ruimtelijke dynamiek is over het algemeen ook sprake van andere aanspraken op de ruimte en acht de gemeente een natuurbegraafplaats om die redenen daar ongewenst. Gelet op het gegeven dat het beoogde gebied voor een natuurbegraafplaats bij voorkeur enige rust moet uitademen, worden locaties in de omgeving van drukke wegen niet bij voorbaat geschikt geacht. Deze worden op voorhand echter ook niet uitgesloten.

- q. Volgens Natuurbegraven Nederland is het door de provincie gehanteerde maximum aantal van 500 graven/ha binnen het GNN goed onderbouwd en bestaat er geen reden om hiervan af te wijken. Ook ziet Natuurbegraven Nederland geen reden om een limitering op te nemen voor het aantal graven in nieuwe natuur (voormalige landbouwgrond). Een limitering tot 300 graven/ha maakt nieuwe initiatieven voor natuurbegraven onuitvoerbaar. Voorgesteld wordt om geen aanvullende limitering op te nemen ten aanzien van het aantal natuurgraven per hectare.

Reactie: Zoals eerder opgemerkt is een natuurbegraafplaats volgens de gemeente in eerste instantie een natuurgebied dat ook zo behoort te worden ervaren. Het begraven is daaraan ondergeschikt en vindt verspreid over het gebied plaats. De behoefte aan een serene, sobere plek voor de overledene in de natuur verhoudt zich volgens de gemeente in beginsel niet tot een terrein met een hoge dichtheid aan graven. Daarbij komt dat natuurbegraven in bestaande natuur eerder als inbreuk op de natuurwaarde en de recreatieve waarde wordt gezien. De gemeente acht een graf dichtheid van 250 graven/ha in bestaande natuur en 300 graven/ha in nieuwe natuur in beginsel aanvaardbaar, wanneer met de natuurbegraafplaats ook een substantiële bijdrage wordt geleverd aan nieuwe natuur/upgrading van bestaande natuur.

De ingekomen reacties hebben aanleiding gegeven om in afwijking van het bovenstaande een verdere verruiming mogelijk te maken voor zover in bestaande natuur de totale oppervlakte aan graven op een hectare niet meer bedraagt dan 1.000 m² (10%), waarbij wordt uitgegaan van 3 m²/graf. In nieuwe natuur mag de totale oppervlakte aan graven (waarbij eveneens wordt uitgegaan van 3 m²/graf) niet meer bedragen dan 10% van de oppervlakte van het totale nieuwe natuurgebied. Hieraan kan toepassing worden gegeven voor zover de noodzaak hiertoe wordt aangetoond, de (recreatieve) beleving van de natuur en/of het gebied door de hogere dichtheid niet onevenredig wordt aangetast, en de belangen van andere gebruiksfuncties van het gebied en het doelmatig gebruik van aangrenzende gronden in eigendom/gebruik bij derden niet onevenredig worden belemmerd.

- r. Het vastleggen van de graf dichtheid per ha belemmert volgens Natuurbegraven Nederland de spreiding in ruimte en tijd terwijl dit bij natuurbegraven, waarbij de natuur leidend is, juist van groot belang is. Op plekken waar meer kans is op verstoring zijn minder of geen natuurgraven gewenst, terwijl in andere gebieden met minder kans op verstoring meer natuurgraven kunnen worden gerealiseerd. Door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is geoordeeld dat een graf dichtheid van 10% als gering kan worden aangemerkt. Uitgaande van een graf dichtheid van gemiddeld 6% en maximaal 10%, kan altijd worden gesproken van een lage graf dichtheid. Het is niet nodig om hier een limiterend aantal toegestane natuurgraven per hectare voor vast te leggen.

Reactie: Volgens de gemeente is een natuurbegraafplaats in eerste instantie een natuurgebied dat ook zo behoort te worden ervaren. Het begraven is daaraan ondergeschikt. Hiernaast zijn ook andere redenen genoemd die de gemeente aanleiding geven om in beginsel terughoudend om te gaan met het aantal graven/ha. Vooral in bestaande natuur kan natuurbegraven op gespannen voet staan met andere belangen. Desalniettemin worden er ook mogelijkheden geboden om af te wijken van de voorkeursdichtheid voor zover in bestaande natuur de totale oppervlakte aan graven (3 m²/graf) op een hectare niet meer bedraagt dan 1.000 m² en in nieuwe natuur de totale oppervlakte aan graven over het gehele terrein niet meer bedraagt dan 10% van het gehele nieuwe natuurterrein.

- s. Volgens Natuurbegraven Nederland maakt een limitering van in totaal 3.000 begraafplaatsen, en een maximum aantal begravingen van 100 per jaar natuurbegraven onuitvoerbaar. Er wordt geen rekening gehouden met de grootte van de natuurbegraafplaats en spreiding over ruimte en tijd. De gedachte achter natuurbegraven, dat geïnteresseerden bij leven een natuurgraf kunnen uitzoeken en daarmee een zorg voor nabestaanden bij overlijden kunnen wegnemen, is niet uitvoerbaar met het risico dat begraving niet mogelijk is vanwege de limitering.

Reactie: De ingekomen reactie heeft aanleiding gegeven om het genoemde maximum van 3.000 natuurgraven op een natuurbegraafplaats te schrappen. In de GO wordt het aantal graven bepaald door de omvang van het gebied dat voor de inrichting van een natuurbegraafplaats beschikbaar komt en waarvan de inrichting voor natuur beleidsmatig doel of gewenst is. In geval van de inrichting van een natuurbegraafplaats in de GO dient wel sprake te zijn van een minimale omvang van ten minste 7,5 ha nieuwe natuur (inclusief graven). De limitering van het aantal begravingen per jaar (100) is eveneens geschrapt. Van belang is dat vooraf inzichtelijk wordt gemaakt (via het beheersplan of ecologisch werkprotocol inzichtelijk) op welke wijze aantasting van natuurwaarden wordt voorkomen.

- t. Natuurbegraven Nederland merkt op dat een aantal gebieden op basis van de beoordeling onterecht op voorhand niet geschikt wordt geacht en zelfs wordt uitgesloten voor natuurbegraven. Dit is het tegenovergestelde van wat wordt beoogd met de Omgevingswet. De beoordeling van potentieel geschikte gebieden met mogelijkheden voor natuurbegraven in paragraaf 4.6 moet volledig vervallen. Het is onjuist dat een groot deel van het Montferland A-locatie bos betreft en dat natuurbegraven hier is uitgesloten. Slechts circa 15% van het bosgebied is A-locatie bos. Deze A-locaties bos zijn al aangewezen door de provincie en worden in het provinciaal beleid uitgesloten voor natuurbegraven.

Reactie: de gemeente acht van belang dat met natuurbegraven invulling wordt gegeven aan gewenste doelen voor natuurontwikkeling. In dat kader is bekeken welke gebieden in de gemeente daar goed voor in aanmerking komen en welke gebieden daarvoor minder geschikt zijn. Hoewel er gebieden niet of minder geschikt worden geacht voor natuurbegraven zijn er op voorhand geen gebieden uitgesloten. Initiatieven worden beoordeeld aan de hand van de basisprincipes. De gestelde onjuistheid ten aanzien van de A-locaties bos in het Montferland neemt niet weg dat het grootste gedeelte is aangeduid tot GNN, waarin door de provincie geen mogelijkheden worden geboden voor natuurbegraven.

- u. Natuurbegraven Nederland merkt tot slot op dat de gemeente bij het formuleren van de beleidskaders is uitgegaan van onderzoek dat daarvoor toegerust is. De onderzoeksresultaten zijn echter niet correct doorgevoerd. Ook is het provinciaal beleid niet correct verwerkt en sluit het voorgestelde beleid niet aan bij de leidende principes in de komende Omgevingswet. Het beleid kan daardoor geen bijdrage leveren bij de verdere verkenning van de mogelijkheden voor natuurbegraven in de gemeente Montferland. De basisprincipes zijn te beperkend om tot realisatie te komen van een natuurbegraafplaats.

Reactie: De inspraakreactie heeft aanleiding gegeven tot bijstellingen t.o.v. het ontwerp beleid. Dat er t.o.v. de provinciale regels hier en daar aanscherpingen hebben plaatsgevonden, betekent niet dat het provinciaal beleid niet correct is verwerkt. Zie hiervoor ook de reactie van de provincie Gelderland op de ontwerp notitie. De notitie geeft een duidelijk beeld van hetgeen de gemeente van een initiatiefnemer verwacht bij een initiatief voor de oprichting van een natuurbegraafplaats.

3. Inspraakreactie, Loeters, d.d. 18 juni 2021, ingekomen d.d. 18 juni 2021 (21ink10778)

- a. Inspreker merkt op dat onduidelijk is waarom het niet is toegestaan om op een natuurbegraafplaats as te begraven.

Reactie: De gemeente wil enkel medewerking verlenen aan het begraven van het lichaam van overledenen op een natuurbegraafplaats als alternatief voor het begraven op een gemeentelijke begraafplaats of kerkhof. De Wlb is daarop van toepassing. Het begraven van urnen wordt door de gemeente niet aangemerkt als een vorm van (natuur)begraven. De gemeente acht dat op een natuurbegraafplaats ongewenst. Voor het solitair begraven van asurnen dan wel het begraven van een urn in een urnenveld, maar ook voor de verstrooiing van as dient te worden omgezien naar de daarvoor specifiek aangewezen terreinen, bijvoorbeeld bij crematoria. (in de Wlb wordt niet gesproken over het begraven van een asbus of asurn). Het ontmoet overigens geen bezwaar wanneer in geval van een natuurbegravenis een asurn in het graf wordt meebegraven, mits ook deze volledig bestaat uit biologisch afbreekbaar materiaal.

- b. Er zullen extra paden aangelegd moeten worden en daarnaast zou een kleine ontvangstruimte (passend in het gebied en gebouwd met passende materialen) ook tot de mogelijkheden moeten behoren.

Reactie: Halfverharde paden en terreinen op de nieuwe natuurbegraafplaats zijn uitsluitend toegestaan voor zover gelegen buiten het GNN en voor zover dat geen effect heeft op de (beleving van de) natuur- en landschapswaarde van het betreffende gebied. Een ontvangstruimte zou uitsluitend denkbaar kunnen zijn op gronden welke niet zijn aangeduid als GNN en voor zover de noodzaak voor het kunnen functioneren van de begraafplaats is aangetoond. De ingekomen reacties hebben aanleiding gegeven hiervoor een mogelijkheid op te nemen in het beleid.

- c. Door het verplaatsen van grond binnen het gebied, kunnen hoogteverschillen en natuurlijke poelen ontstaan, hetgeen de biodiversiteit van de huidige natuur juist ten goede komt.

Reactie: Hoogteverschillen en poelen kunnen worden gerealiseerd wanneer dat tegemoet komt aan de natuurdoelen van een bepaald gebied. Het is niet toegestaan om hydrologische maatregelen te treffen, enkel met als hoofddoel om daarmee gronden (hydrologisch) geschikt te maken voor natuurbegraven.

- d. Er is geen beredenering waarom wordt afgeweken van het provinciale beleid voor wat betreft het maximaal toegestane aantal graven/ha. Inspreker zou dit graag beargumenteerd zien. Het is volgens inspreker niet mogelijk om een maximaal aantal begravingen per jaar te benoemen.

Reactie: De gemeente heeft een eigen visie op natuurbegraven en daarmee ook eigen voorwaarden waaronder de gemeente medewerking wil verlenen aan een natuurbegraafplaats. Een natuurbegraafplaats is volgens de gemeente in eerste instantie een natuurgebied en behoort ook zo te worden ervaren. Het begraven is daaraan ondergeschikt en vindt verspreid over het gebied plaats. De behoefte aan een serene, sobere plek voor de overledene in de natuur verhoudt zich volgens de gemeente in beginsel niet tot een terrein met een hoge dichtheid aan graven. Daarbij komt dat natuurbegraven in bestaande natuur eerder als een inbreuk op de natuurwaarde en de recreatieve waarde wordt gezien. De gemeente wenst vooral in bestaande natuur (waar ook sprake is van andere belangen) terughoudend om te gaan met het toegestane aantal graven. Desalniettemin wordt ten opzichte van het vermeldde in de ontwerpnotitie ook in bestaande natuur onder voorwaarden enige verruiming van het toegestane aantal graven mogelijk gemaakt, echter uitsluitend voor zover daarmee de totale oppervlakte aan graven op een ha niet meer bedraagt dan 1.000 m² (10% beginsel), waarbij wordt uitgegaan van 3 m²/graf. In nieuwe natuur daarentegen kan met natuurbegraven een substantiële bijdrage worden geleverd aan de natuurontwikkelingsdoelen binnen de GO, maar ook daar geldt dat het natuurbegraven ondergeschikt is aan de natuurfunctie. De gemeente is van oordeel dat de totale oppervlakte aan graven (waarbij wordt uitgegaan van 3 m²/graf) in dit gebied niet meer mag bedragen dan 10% van de oppervlakte van het nieuwe natuurgebied. Verwacht wordt dat er jaarlijks zo'n 100 begravingen op de natuurbegraafplaats plaatsvinden. Anders dan in de ontwerpnotitie wordt dit aantal echter niet als maximum opgenomen, mits de spreiding van begraven in tijd en ruimte wordt aangetoond.

4. Inspraakreactie Brana, d.d. 22 juni, ingekomen 22 juni 2021 (21ink11052)

Brana merkt op dat zij vooral het ontstaan en vervolgens het beheer van natuurbegraafplaatsen stimuleert waar behoud, herstel en ontwikkeling van natuurwaarden voorop staat en waar ook de begraafplaatsfunctie met hoge kwaliteit wordt ingevuld. Vanuit die invalshoek heeft Brana waardering voor het feit dat de gemeente Montferland natuurbegraven zorgvuldig wil regelen. Brana merkt ook op dat de in de notitie voorgestelde wijze de ontwikkeling van natuurbegraven in de gemeente vrijwel onmogelijk zou maken. De aanvullende voorwaarden zijn praktisch niet uitvoerbaar. Geadviseerd wordt om aan te sluiten bij de heldere en concrete condities voor de ontwikkeling van natuurbegraafplaatsen zoals opgenomen in de Omgevingsverordening. De beperking van het aantal graven/ha in afwijking van het provinciaal beleid, kan inhoudelijk niet worden onderbouwd. Het maximeren van het aantal teraardebestellingen per jaar is niet uitvoerbaar, omdat het aantal overlijdens in een specifiek jaar niet bekend is. Het op voorhand verbieden van iedere vorm van tijdelijke voorzieningen (parkeerplaats of paden) is evenmin uitvoerbaar, omdat er onvermijdelijk transportbewegingen naar én op de begraafplaats zijn.

Reactie: Onderschreven wordt dat de gemeente Montferland natuurbegraven zorgvuldig wil regelen. Dit is niet alleen wenselijk om duidelijkheid te bieden richting eventuele initiatiefnemers, maar ook om duidelijkheid te bieden aan andere gebruikers van het gebied waarin een eventuele natuurbegraafplaats aan de orde is, of mensen die in de nabijheid daarvan wonen of een bedrijf voeren. Zowel in de bestaande natuur als nieuwe natuur geldt dat de gemeente van oordeel is dat een natuurbegraafplaats in eerste instantie een natuurgebied is en dat het natuurbegraven daaraan ondergeschikt is. Omdat er in bestaande natuurgebieden ook sprake is van andere belangen, wenst de gemeente in die gebieden terughoudend om te gaan met natuurbegraven. Wat ruimere mogelijkheden worden geboden op agrarische gronden in de Groene Ontwikkelingszone die door middel van natuurbegraven worden omgevormd naar natuur, maar ook daar geldt dat de begraaffunctie ondergeschikt is aan de natuurfunctie.

Naar aanleiding van de inspraakreactie is enige verruiming doorgevoerd. Zo geldt dat in afwijking van de voorkeursdichtheid in bestaande natuur (250 graven/ha) de totale oppervlakte aan graven op een ha maximaal 1.000 m² mag bedragen, waarbij wordt uitgegaan van oppervlakte van 3 m²/graf. Op naar natuur om te vormen agrarische gronden geldt dat 10% van het totale te ontwikkelen natuurterrein uit graven mag bestaan, waarbij eveneens wordt uitgegaan van 3 m²/graf. Het aantal graven dat hiermee mogelijk wordt gemaakt is in lijn met de gemiddelde graf dichtheid op de natuurbegraafplaatsen in het onderzoek van Alterra uit 2013. De reactie geeft aanleiding het maximum toegestane aantal begrafenissen per jaar te schrappen. De spreiding van begraven in tijd en ruimte kan via beheerplannen en ecologische werkprotocollen voldoende worden gewaarborgd. Eveneens wordt het mogelijk om in nieuwe natuur onder voorwaarden voorzieningen ten dienste van de begraafplaats te realiseren voor zover de gronden niet zijn gelegen binnen het GNN en de noodzaak voor die voorzieningen wordt aangetoond.

5. Inspraakreactie Nijkamp-Schaars, d.d. 23 mei 2021, ingekomen 23 mei 2021 per e-mail (21ink09249 en 21ink13477))

- a. Inspreker acht het kort door de bocht dat met het oog op de lage frequentie van begraven (2 begravingen per week) de conclusie wordt getrokken dat eventueel recreatief medegebruik hierdoor niet zal worden belemmerd. Inspreker ziet dit als een serieuze onderbelichting van een heel belangrijk element wanneer het natuurbegraven betreft. Waar inwoners van Montferland nu met plezier in het bos (Nevelhorst) wandelen, hardlopen etc., is dit voor velen helemaal niet zo vanzelfsprekend wanneer die natuur een nevenbestemming 'begraafplaats' krijgt. De redenen variëren volgens inspreker van een algeheel onprettig gevoel tot de principiële redenatie dat recreatie onverenigbaar is met het respecteren van andermans grafrust. Hierdoor kunnen mensen een drempel ervaren of zelfs weg blijven. Wanneer het gaat om het beoordelen van de geschiktheid van een gebied voor natuurbegraven, zou het huidige recreatieve gebruik van het gebied evenals beschikbare alternatieven in de nabije omgeving zwaar moeten meewegen.

Reactie: Een van de hoofddoelen van natuurbegraven is dat hiermee substantieel wordt bijgedragen aan de natuur daar waar dit doel van beleid is. De reactie heeft aanleiding gegeven om in de notitie duidelijker naar voren te brengen dat het bestaande recreatieve medegebruik door de nevenfunctie van natuurbegraafplaats niet onevenredig mag worden belemmerd. De inrichting van een natuurbegraafplaats mag voorts (indien aan de orde) geen afbreuk doen aan de specifieke landschappelijke (recreatieve belevings-)waarde en het specifieke karakter van het gebied waarin de natuurbegraafplaats wordt opgericht. In geval van een initiatief voor de oprichting van een natuurbegraafplaats moet door initiatiefnemer onderzoek worden verricht naar het recreatieve medegebruik in het gebied en moet worden bekeken op welke wijze deze medegebruiksvormen samen kunnen gaan. Voorgesteld wordt dat in dit kader in ieder geval een dialoog plaatsvindt tussen initiatiefnemer van de natuurbegraafplaats en recreatieve belangenbehartigers in het gebied.

- b. Het aanleggen of opwaarderen van aangrenzende natuur zou een eis moeten zijn voor natuurbegraven omdat dit verzekerd dat de compensatie plaatsvindt daar waar het natuurbegraven ook daadwerkelijk een invloed heeft.

Reactie: Naar aanleiding van de ingekomen reacties zijn de basisprincipes geoptimaliseerd. Zo wordt nu onder basisprincipe 1 opgenomen dat in geval van de oprichting van een natuurbegraafplaats binnen gebied dat is aangeduid als Gelders Natuurnetwerk (GNN), de nieuwe natuur moet worden gerealiseerd binnen dit zelfde tot GNN aangeduide gebied. Voor zover de provincie daarmee kan instemmen, is het ook mogelijk om niet tot GNN aangeduide gronden direct grenzend aan dit GNN gebied in te richten voor natuur. Ook voor wat betreft de upgradering van bestaande natuur naar een hoger doeltype stelt de gemeente als voorwaarde dat die upgradering plaatsvindt binnen hetzelfde tot GNN aangeduide gebied, waar ook de natuurbegraafplaats onderdeel van is. Voor een natuurbegraafplaats in de Groene Ontwikkelingszone geldt dat daarmee moet worden voorzien in de totstandkoming en het beheer van ten minste 7,5 ha (bij voorkeur) aaneengesloten nieuwe natuur inclusief de natuurgraven, een en ander overeenkomstig de ontwikkelingsdoelen die gelden voor dat gebied.

- c. In de notitie wordt meermaals benoemd dat het begraven van urnen nadrukkelijk niet de bedoeling is. Een verwijzing naar voorwaarden van de provincie waarbij dit wel als mogelijkheid benoemd wordt, komt tegenstrijdig over.

Reactie: Het begraven van urnen wordt door de gemeente niet gezien als vorm van het begraven van het lichaam van een overledene in een lijkwade of grafkist. De gemeente is enkel bereid om medewerking te verlenen aan een natuurbegraafplaats als alternatief voor het begraven van een lichaam op een gemeentelijke begraafplaats of kerkhof. Een specifiek urnengraf of een gedeelte in het gebied waar urnen kunnen worden begraven, wordt om deze reden op een natuurbegraafplaats in de gemeente Montferland niet mogelijk gemaakt. Hiervoor kan worden uitgeweken naar daarvoor aangewezen terreinen, bijvoorbeeld bij crematoria. Er bestaat echter geen bezwaar wanneer in geval van een natuurbegraving een urn wordt meebegraven, mits deze bestaat uit biologisch afbreekbaar materiaal.

- d. Inspreker merkt op dat onduidelijk is wat er moet worden verstaan onder de zinsnede dat de 'natuurlijke omstandigheden het begraven (lijkvertering) ter plaatse zonder nadere maatregelen mogelijk moeten maken'. Gevraagd wordt om een specifieke toelichting hierop.

Reactie: Ten opzichte van de ontwerpnotitie is verduidelijkt dat de natuurlijke waterhuishouding van het gebied het begraven (lijkvertering) zonder nadere maatregelen (zoals ophoging van gronden voor een diepere grondwaterstand of hydrologische maatregelen) mogelijk moet maken. Het is dus niet toegestaan om hydrologische maatregelen te treffen met als doel om natuurbegraven in een gebied mogelijk te maken dat gelet op de natuurlijke grondwaterstand in het gebied daarvoor niet geschikt is.

- e. Inspreker spreekt de zorg uit over de beschrijving van natuurgebied de Nevelhorst in bijlage 4 van de ontwerpnotitie. Deze beschrijving is zeer beknopt, en laat relevante informatie weg. Er is niks beschreven over de dierenpopulatie. Er wordt nergens benoemd dat voor de mensen wonend in Didam, 'de Nevelhorst' het enige te belopen natuurgebied is.

Reactie: De typering van de Nevelhorst in de bijlage is aangevuld. Daarbij wordt opgemerkt dat de gronden binnen de Nevelhorst voor zover deze in de provinciale omgevingsverordening zijn aangeduid als GNN met de 7^e actualisatie van de omgevingsverordening (vastgesteld op 31 maart 2021) zijn ontdaan van de nadere aanduiding 'verkenninggebied natuurbegraven'. Natuurbegraven in dit gebied is hiermee theoretisch nog enkel denkbaar op de aangrenzende of inliggende akkerlanden (open agrarische plekken) die niet als GNN zijn aangeduid en mits ook wordt voldaan aan de overige basisprincipes.

5a. Nadere inspraakreactie Nijkamp-Schaars, d.d. 13 juni 2021, ingekomen 13 juni 2021 per e-mail (21ink10415)

In een reactie van 13 juni 2021 schrijft de fam. Schaars dat het hun bevreemd dat er volkomen voorbij wordt gegaan aan de recreatieve functie die de Nevelhorst momenteel vervult. De voor natuurbegraven beschikbare gronden overlappen grotendeels het gebied dat gebruikt wordt door wandelaars, sporters, hondenliefhebbers enz. Dit stukje natuur, wat het enige is op loopafstand van de kern Didam en Loil, gaat zo voor de recreanten en sporters verloren. Op een begraafplaats ga je niet wandelen, sporten, mountainbiken en of je workouts doen. In de eerste plaats uit respect voor de overledenen en voorts zal men zich hier veelal niet ontspannen voelen.

Er leven veel verschillende diersoorten. Hoe gaan deze zich manifesteren als er gegraven en gerouwd gaat worden? De doorsnee Didammer zit hier volgens de fam. Schaars niet op te wachten. De vrees bestaat dat er een stroom van welgestelden uit het westen hier naartoe zullen komen. Mede gelet op de plannen die sportorganisatie Open Club De Nevelhorst heeft, denkt de familie dat de keuze voor natuurbegraven op dit gebied verkeerd is.

Reactie: In de notitie is duidelijker naar voren gebracht dat het bestaande recreatieve medegebruik door de nevenfunctie van natuurbegraafplaats niet onevenredig mag worden belemmerd. In geval van een initiatief voor de oprichting van een natuurbegraafplaats moet hier door initiatiefnemer onderzoek naar worden verricht en moet worden bekeken op welke wijze deze medegebruiksvormen samen kunnen gaan. In dit kader dient in ieder geval een dialoog plaats te vinden tussen initiatiefnemer van de natuurbegraafplaats en recreatieve belangenbehartigers in het gebied. Overigens is de Nevelhorst voor zover dit gebied in de provinciale omgevingsverordening is aangeduid als GNN met de 7^e actualisatie van de omgevingsverordening (vastgesteld op 31 maart 2021) ontdaan van de nadere aanduiding 'verkenninggebied natuurbegraven'.

6. Inspraakreactie Islamitische begraafplaatsen Nederland, d.d. 31 mei 2021, ingekomen d.d. 31 mei 2021 per mail (21ink09774)

De organisatie Islamitische Begraafplaatsen Nederland (IB-NL) is een organisatie met als doel om Nederlanders met een Islamitische achtergrond de mogelijkheid te geven om geheel volgens de eigen tradities in Nederland te worden begraven. In Nederland zijn nauwelijks mogelijkheden voor een begrafenis volgens de eigen islamitische tradities met eeuwigdurende grafrust. Als gevolg van de corona beperkingen is een grote vraag ontstaan naar Islamitische begraafplaatsen in Nederland. IB-NL koopt met eigen middelen en voor eigen risico grond aan voor het realiseren van een begraafplaats. Montferland heeft een groot gebied dat relatief erg hoog ligt. IB-NL begrijpt dat deze grond niet zomaar zal worden vrijgegeven, omdat Montferland hele mooie natuur heeft, maar aangegeven wordt dat de plannen van IB-NL daar wel mooi op aansluiten. Montferland ligt in de buurt van de gemeenten Nijmegen, Arnhem en Apeldoorn met grote Islamitische gemeenschappen en met behoefte en vraag vanuit de gemeenschappen naar een Islamitische begraafplaats.

Reactie: De gemeenteraad van de gemeente Montferland heeft eerder aangegeven de mogelijkheid voor een natuurbegraafplaats binnen de gemeente te willen onderzoeken. Op die begraafplaats kan in principe door een ieder een grafrecht worden gereserveerd. Ook mensen met een Islamitische achtergrond kunnen hier worden begraven. In de beleidsnotitie is aangegeven onder welke voorwaarden aan een natuurbegraafplaats medewerking kan worden verleend en op welke wijze daaraan handen en voeten dient te worden gegeven. De gemeente wil met de natuurbegraafplaats in eerste instantie voorzien in een lokale behoefte, maar uiteraard zullen ook mensen van buiten de gemeente hier een grafrecht reserveren.

7. Inspraakreactie Plattelandsraad d.d. 21 mei 2021, ontvangen 21 mei 2021

De plattelandsraad geeft aan 2 opmerkingen/vragen te hebben:

1. Mag er wel alleen as begraven worden, of valt dit onder het uitstrooien?
2. Er moet voor worden gewaakt dat er geen wildgroei komt van natuurbegraafplaatsen.

De plattelandsraad houdt de vinger aan de pols voor zover er een bestemmingsplanwijziging wordt aangevraagd.

Reactie: De gemeente wil enkel medewerking verlenen aan het begraven van het lichaam van overledenen op een natuurbegraafplaats als alternatief voor het begraven op een gemeentelijke begraafplaats of kerkhof. De Wlb is daarop van toepassing. Voor as-verstrooiing of het begraven van urnen (solitair of in een urnenveld) moet worden uitgeweken naar een daarvoor aangewezen terrein (bijvoorbeeld bij crematoria). Het ontmoet overigens geen bezwaar wanneer in geval van een natuurbegrafenis een asurn in het graf wordt meebegraven, mits deze volledig bestaat uit biologisch afbreekbaar materiaal.

Mede gelet op het aanbod van natuurbegraafplaatsen in de omgeving, de beschikbaarheid van de eigen gemeentelijke begraafplaatsen, en bij wijze van experiment wil de gemeente vooralsnog haar medewerking verlenen aan de totstandkoming van één natuurbegraafplaats. Hiermee kan ook in voldoende mate worden voorzien in de lokale behoefte.

08-10-2021